

© Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Teodor Papuc în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.

© The present text and the authorisation to republish it were granted by Teodor Papuc for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées par Teodor Papuc à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

Sevdari v. Albania - 40662/19

Hotărârea din 13.12.2022 [Secția a III-a]

Articolul 8

Articolul 8-1

Respectarea vieții private

Destituirea din funcție disproporționată a unei doamne procuror și interdicția aplicată pe viață de a mai face parte din sistemul de justiție din cauza unei erori profesionale izolate și din cauza omisiunii soțului ei de a plăti impozitele pentru o mică parte a venitului său: *încălcare*

[Acest rezumat mai acoperă și hotărârea *Nikëhasani v. Albania*, nr. [58997/18](#), 13 decembrie 2022]

În fapt – Reclamantele din ambele cazuri au fost destituite din funcția de procuror ca urmare a unui proces de *vetting* (proceduri de reevaluare) și li s-a interzis, pe viață, să mai facă parte din sistemul de justiție. Procesul de *vetting* a reprezentat o parte a reformei sistemului judiciar național inițiată ca răspuns la corupția generalizată (contextul național este stabilit în hotărârea Curții din cazul *Xhoxhaj v. Albania*). Pe baza Legii *Vetting*-ului din 2016, toți judecătorii și procurorii în funcție au fost supuși *vetting*-ului de către o Comisie de calificare independentă („IQC”) și de o Cameră de recurs specială („SAC”) în recurs. *Vetting*-ul consta în reevaluarea a trei criterii: evaluarea activelor, o verificare a integrității pentru a descoperi legăturile cu crima organizată și o evaluare a competenței profesionale.

În *Sevdari*, destituirea din funcție a reclamantei s-a bazat atât pe o evaluare a activelor sale – s-a constatat că avusese resurse financiare legale insuficiente pentru a justifica achiziționarea unei părți din bunurile imobile ale ei și ale soțului ei –, cât și pe o evaluare a competenței sale profesionale – ea a depășit termenul de formulare a unui recurs într-un caz privind declararea activelor de către un fost funcționar guvernamental local.

În *Nikëhasani*, destituirea din funcție a reclamantei s-a bazat pe o evaluare a activelor sale; s-a constatat că a declarat o sumă totală a activelor de două ori mai mare decât valoarea activelor obținute în mod legal și că nu și-a declarat activele în totalitate.

În drept – Articolul 8:

Destituirea din funcție a reclamantelor a constituit o ingerință în viața lor privată, care era prevăzută de lege și, așa cum s-a constatat în *Xhoxhaj*, a urmărit scopurile legitime ale protecției securității naționale, siguranței publice și drepturilor și a libertăților altora. Referitor la caracterul necesar într-o societate democratică a destituirii lor din funcție, Curtea a reținut după cum urmează.

Așa cum a constatat în *Xhoxhaj*, reforma sistemului de justiție care presupunea o evaluare extraordinară a tuturor judecătorilor și procurorilor în funcție răspundea unei „nevoi sociale imperioase”. Mai mult, unele omisiuni ale oficialilor publici de a respecta obligațiile privind declararea activelor puteau fi considerate, în general, ca fiind serioase. Ele puteau include, între altele, omisiunea de a declara activele importante sau sursele de venit sau încercările deliberate de a le ascunde de autorități; imposibilitatea de a justifica achizițiile majore prin economii sau resurse legitime și suficiente disponibile la data achiziționării; sau imposibilitatea de a justifica un stil de viață excesiv sau cheltuielile extravagante care depășeau în mod clar mijloacele legale declarate ale oficialului în discuție și ale familiei sale. Curtea a mai recunoscut în această privință că putea fi legitim să se țină cont de venitul și de declarațiile soțului, ale partenerului sau ale altui membru de familie apropiat al oficialului la evaluarea respectării de către oficial a legilor anticorupție. Totodată, nu orice caz minor de nerespectare a

regimului de declarare a activelor sau nu orice discrepanță insignifiantă între cheltuieli și resursele legale trebuia să declanșeze aplicarea sancțiunilor disciplinare cele mai grave, cum ar fi destituirea din funcție.

Legea *Vetting*-ului stabilea doar două tipuri de sancțiuni disciplinare: destituirea din funcție sau suspendarea cu obligația de a participa la cursuri obligatorii. Așa cum s-a reținut în *Xhoxhaj*, în lumina caracterului *sui generis* al procedurilor *vetting*-ului și a circumstanțelor excepționale care au precedat Legea *Vetting*-ului, să ai o scală mai limitată a sancțiunilor în eventualitatea în care o persoană nu îndeplinea unul din cele trei criterii de evaluare stabilite în Lege era conform cu spiritul procesului de *vetting*.

Curtea a examinat dacă, în circumstanțele particulare ale cazurilor reclamantelor, aplicarea acestor prevederi care conduceau la impunerea celei mai grave sancțiuni fusese proporțională cu scopurile urmărite.

Sevdari

În primul rând, referitor la evaluarea activelor reclamantei, constatările privind declararea insuficientă sau eșecul de a justifica activele în scopul Legii *Vetting*-ului vizau în mod exclusiv venitul soțului ei câștigat în afara țării și nu venitul său personal. Astfel, era necesară o atenție deosebită la evaluarea proporționalității destituirii sale din funcție. SAC a considerat că reclamanta nu și-a declarat toate activele și că nu a reușit să demonstreze legalitatea resurselor financiare utilizate pentru achiziționarea unei părți a bunurilor imobile ale cuplului. Evaluarea resurselor – exclusiv venitul soțului ei – includea venitul câștigat de acesta la data la care reclamanta nu se căsătorise cu el și nici nu era procuror. Resursele care rămâneau nu au fost considerate legale în special pentru că reclamanta nu a putut demonstra că soțul ei plătitise impozitele pentru veniturile obținute ca urmare a muncii legale în afara țării. De vreme ce evaziunea fiscală era o chestiune serioasă, în scopul procedurilor de *vetting* al reclamantei era relevant dacă sumele veniturilor conjugale cu privire la care nu s-a demonstrat plata impozitelor au reprezentat un procentaj relativ redus din suma totală a venitului conjugal în perioada analizată și că nu s-au constatat nereguli în legătură cu venitul conjugal din sursele naționale de-a lungul mai multor ani.

În al doilea rând, referitor la evaluarea competenței profesionale a reclamantei, SAC a considerat că eșecul de a formula un recurs în cazul în discuție, dată fiind natura sa, a contribuit la subminarea încrederii publicului în sistemul de justiție, în scopul Legii *Vetting*-ului. Totuși, în opinia SAC, eșecul reclamantei de a formula un recurs a reprezentat un incident izolat în cariera sa de procuror care se ocupa, în special, de infracțiunile economice. Nu s-a susținut că acel caz fusese deosebit de important și, în orice eventualitate, recursul în discuție nu avea avea șanse rezonabile de succes.

Atât potrivit dreptului național, cât și potrivit standardelor europene, procurorii trebuiau să îndeplinească standarde înalte de integritate în desfășurarea chestiunilor lor private în afara funcției, pentru a menține încrederea publicului în integritatea sistemului de justiție. Prin urmare, pentru reclamantă, ca procuror responsabil de urmărirea penală a, *inter alia*, infracțiunilor fiscale, era important să dovedească că membrii apropiați ai familiei sale au respectat legislația fiscală aplicabilă. Curtea nu a putut trece cu vederea faptul că o formă mai puțin gravă a răspunderii disciplinare, din afara procesului de *vetting*, putea fi analizată în mod corespunzător într-un asemenea caz. Mai mult, orice indicii privind evaziunea fiscală putea fi investigat de autoritățile relevante. Cu toate acestea, trebuiau avute în vedere circumstanțele concrete ale cazului pentru a se stabili proporționalitatea celei mai grave sancțiuni, demiterea din funcție, care în cazul reclamantei a presupus o interdicție aplicată pe viață de a mai face parte din sistemul de justiție.

În consecință, pe baza unei analize generale a circumstanțelor particulare ale cazului, demiterea din funcție a reclamantei, bazată în mod esențial pe faptul că nu a putut demonstra că soțul ei a plătit impozite pentru o parte din venitul său dobândit prin activități legale în ultimele două decenii și în lipsa vreunui indiciu de rea credință sau de încălcări deliberate din partea reclamantei, a fost disproporționată prin raportare la scopurile legitime urmărite prin procesul de *vetting*.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Nikëhasani

După evaluarea tuturor explicațiilor și a probelor prezentate reclamantei, precum și a tuturor informațiilor colectate în timpul investigației și puse la dispoziția acesteia, IQC a reținut că activele sale declarate aveau o valoare de două ori mai mare decât valoarea activelor legale. Acest fapt ar fi justificat demiterea ei din funcție pe baza articolului D § 4 din Anexa la Constituție. În conformitate cu Legea *vetting*-ului, persoana evaluată trebuia să explice în mod convingător sursa legală a activelor și a venitului și nu putea ascunde sau prezenta în mod incorect activele deținute, aflate în posesie sau folosite. Totuși, în acest caz, organele de evaluare au constatat, pe baza unei examinări atente a probelor din dosarul cauzei, că reclamanta nu a procedat așa. Aceste decizii de la nivel național nu au fost nerezonabile în mod arbitrar sau manifest. În plus, cu mai multe ocazii, reclamanta a căutat să dovedească legalitatea unor venituri sau tranzacții prin documente emise cu câțiva ani mai târziu, fapt care a ridicat întrebări legitime privind integritatea conduitei sale și judecata sa sănătoasă în calitate de procuror.

Potrivit Legii *vetting*-ului, decizia se putea baza pe unul sau mai multe criterii sau pe o evaluare generală a tuturor celor trei criterii. Prevederile constituționale și alte prevederi relevante stabileau măsuri disciplinare, bazate chiar pe un singur criteriu.

Deși unele dintre constatările SAC păreau să fie mai curând dure sau formaliste, în lumina relațiilor interpersonale predominante și a gradului de informalitate tranzacțională existent în Albania la începutul tranziției democratice, activele sau tranzacțiile în discuție au implicat mai curând sume reduse, atât în termeni absoluți, cât și în termeni relativi. Ca atare, ele nu au putut pune la îndoială constatările inițiale ale SAC privind neregulile grave sau lipsa fundamentării unora dintre activele mai valoroase ale reclamantei și ale familiei sale. Deși de înțeles sub unele aspecte, situația unei informalități în țară nu putea scuti un procuror public experimentat sau un alt ofițer judiciar să-și desfășoare afacerile private cu cel mai mare respect față de principiul legalității și de o manieră care este dincolo de reproșul publicului; aceștia erau obligați să respecte un standard etic mai înalt. Mai mult, așa-numita „regulă a celor 200%” i-a asigurat reclamantei o marjă substanțială în legătură cu orice dificultăți obiective legate de probarea legalității activelor, unele dintre care au fost dobândite cu ceva timp în urmă. În ciuda acestui fapt, ea nu a dovedit în mod convingător nici măcar legalitatea a 50% din activele declarate.

Luate împreună, constatările SAC în privința evaluării activelor au fost suficient de grave pentru a ridica dubii substanțiale privind corectitudinea financiară a reclamantei și a justificat destituirea sa din funcție.

Așadar, având în vedere constatările individualizate ale organelor de evaluare, destituirea din funcție a reclamantei a fost proporțională.

Referitor la repercusiunile legate de aceste constatări și de destituirea din funcție a reclamantei, Curtea a considerat anterior că articolul 8 nu putea constitui o bază pentru plângerile privind pierderea reputației care reprezenta o consecință previzibilă a propriilor acțiuni, cum ar fi comiterea unei infracțiuni sau a altei abateri care presupune răspunderea penală cu consecințe negative previzibile pentru „viața privată”. În acest caz, constatările organelor de evaluare și destituirea reclamantei din funcție au rezultat din proceduri care au respectat exigențele articolelor 6 și 8.

În fine, deși reclamantul nu a formulat un capăt de cerere separat în fața Curții privind interdicția aplicată pe viață de a mai face parte din sistemul de justiție – probabil, în mod direct și inevitabil – consecința demiterii sale din funcție în cadrul procedurilor de *vetting*, Curtea a reținut în *Xhoxhaj* că o asemenea interdicție impusă reclamantei în acel caz, judecătore la Curtea Constituțională, precum și altor persoane destituite din funcție din motive de încălcări etice grave nu a fost contrară sau disproporționată în raport cu scopul legitim obiectiv urmărit de stat – în contextul național al consolidării în desfășurare a preeminenței dreptului – de a asigura integritatea funcției judiciare și încrederea publică în sistemul justiției. Notând statutul procurorilor în cadrul sistemului de justiție din Albania, Curtea a reținut că erau aplicabile considerente convingătoare similare în legătură cu destituirea din funcția de procuror, urmată de aplicarea interdicției de a mai face parte din sistemul de justiție.

Concluzie: nicio încălcare (șase voturi la unu).

În ambele cazuri, capetele de cerere a reclamantilor pe baza articolului 6 privind caracterul echitabil al procedurilor de *vetting* au fost declarate inadmisibile.

Articolul 46: În măsura în care reclamantul din cazul *Sevdari* a solicitat aplicarea unor măsuri generale, Curtea nu a considerat necesar să indice asemenea măsuri, de vreme ce nu a considerat că

funcționarea procesului de *vetting* în prezent în Albania în general, pe baza Constituției și a legii *vetting*-ului, prezenta ca atare vreo problemă sistemică de conformitate cu exigențele Convenției. Referitor la măsurile cu caracter individual, o formă adecvată de redresare a încălcării dreptului reclamantei ar fi redeschiderea procedurilor, în eventualitatea în care reclamanta va solicita o asemenea redeschidere, și reexaminarea cazului de o manieră care să respecte exigențele articolului 8.

Articolul 41: 13,600 EUR în privința prejudiciului material și 6,000 EUR în privința prejudiciului moral în cazul *Sevdari*.

(A se vedea și *Xhoxhaj v. Albania*, [15227/19](#), 9 februarie 2021, [Rezumat](#); *Samoylova v. Rusia*, [49108/11](#), 14 decembrie 2021, [Rezumat](#); *Besnik Cani v. Albania*, [37474/20](#), 4 octombrie 2022, [Rezumat](#))